

*Załącznik Nr 1
do Uchwały Nr XX/107/2008
Rady Gminy Gózd
z dnia 8.02.2008r.*

*Plan Rozwoju Lokalnego
Gminy Gózd*

Gózd 2008

Spis treści

1. Informacje ogólne.....	3
1.1. Podstawy funkcjonowania ZPORR.....	3
1.2. Procedura przygotowania Planu Rozwoju Lokalnego Gminy Gózd.....	4
2. Obszar i czas realizacji Planu Rozwoju Lokalnego.....	4
3. Diagnoza sytuacji społeczno – gospodarczej gminy.....	5
3.1. Informacje ogólne.....	5
3.2. Demografia.....	6
3.3 Sfera społeczna.....	6
3.4. Strefa gospodarcza.....	10
3.5. Infrastruktura techniczna i komunikacyjna.....	12
3.6. Środowisko naturalne.....	18
3.7. Główne problemy rozwoju społeczno- gospodarczego.....	18
4. Cele strategiczne i cele operacyjne rozwoju gminy.....	19
5. Programy i plan zadań.....	22
6. Harmonogramy realizacji zadań.....	25
6.1. Zadania inwestycyjne w latach 2004 - 2006.....	25
6.2. Zadania inwestycyjne w latach 2007 - 2013.....	27
7. System wdrażania planu.....	30
8. Monitoring realizacji planu.....	31
9. Ocena realizacji planu.....	32

1. Informacje ogólne

1.1. Podstawy funkcjonowania ZPORR

Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego (ZPORR)

Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego (ZPORR) jest jednym z programów operacyjnych, które posłużą do realizacji Narodowego Planu Rozwoju /Podstaw Wsparcia Wspólnoty na lata 2004-2006 (NPR/PWW). Program ten rozwija cele NPR, określając priorytety, kierunki i wysokość środków przeznaczonych na realizację polityki regionalnej państwa, które będą uruchamiane z udziałem funduszy strukturalnych w pierwszym okresie członkostwa Polski w Unii Europejskiej.

Priorytet 1 Rozbudowa i modernizacja infrastruktury służącej wzmocnieniu konkurencyjności regionów ukierunkowany jest na wsparcie regionalnej infrastruktury technicznej (drogowej, środowiskowej, a także społeczeństwa informacyjnego), infrastruktury turystycznej i związanej z kulturą, infrastruktury społecznej i ochrony zdrowia mającej decydujące znaczenie dla perspektyw rozwojowych polskich regionów w Unii Europejskiej.

Priorytet 2 Wzmocnienie rozwoju zasobów ludzkich w regionach. W ramach tego priorytetu działania ukierunkowane są na wspomaganie procesu dostosowawczego regionalnych zasobów ludzkich do wymogów europejskiego rynku pracy, wyrównania możliwości dostępu do edukacji na poziomie wyższym w mieście i na wsi, współpracy sektora badawczo – rozwojowego w regionach ze światem biznesu oraz wsparcie rozwoju przedsiębiorczości. Priorytet 2 jest współfinansowany przez Europejski Fundusz Społeczny.

Priorytet 3 Rozwój lokalny ukierunkowany jest na wspieranie ośrodków gospodarczych poprzez realizację projektów z zakresu infrastruktury technicznej, zwłaszcza połączeń transportowych pomiędzy centrami regionalnymi, infrastruktury Środowiskowej, lokalnej infrastruktury turystycznej kulturowej i rekreacyjnej, edukacyjnej oraz ochrony zdrowia, tworzenia i rozwoju lokalnych mikroprzedsiębiorstw oraz infrastruktury służącej działalności gospodarczej oraz rewitalizacji zdegradowanych obszarów miejskich i przemysłowych, jak również rewitalizacji obszarów przemysłowych i powojkowych.

Priorytet 3 jest współfinansowany przez Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego.

Priorytet 4 Pomoc techniczna dotyczy działań i związanych ze wsparciem procesu realizacji całego programu operacyjnego.

Szczegółowe rodzaje projektów możliwych do realizacji w ramach ZPORR zawarte są w Uzupelnieniu ZPORR.

Plan Rozwoju Regionalnego

Idea wymogu przygotowania programów rozwoju jest przede wszystkim włączenie w proces wyznaczania celów rozwoju społeczno-gospodarczego lokalnych społeczności jak najszerszego spektrum odbiorców późniejszych działań, zwłaszcza dla priorytetu 3- Rozwój lokalny. Dokumenty takie powinny być tworzone przy współudziale partnerów społeczno-gospodarczych i stanowić istotny wkład w budowę społeczeństwa obywatelskiego. Powinny przyczynić się do realizacji najistotniejszych celów gminy/powiatu. Celem programów rozwoju lokalnego powinno być zapewnienie koncentracji środków na strategicznych działaniach samorządów. Środki finansowe powinny być wydawane na wcześniej zaplanowane inwestycje według zaprogramowanej w programach kolejności. Poza tym programy te mogłyby być realizowane w dłuższej perspektywie czasowej, co

pozwołioby lokalnym samorządom na konsumpcję środków z Funduszy Strukturalnych również w następnym okresie programowania. Dokumenty takie byłyby monitorowane przez partnerów społecznych i podlegałyby czasowej aktualizacji. Programy mają służyć koncentracji środków i efektywności ich wykorzystania.

* ZPORR - Ogólny podręcznik wdrażania

1.2. Procedura przygotowania Planu Rozwoju Lokalnego Gminy Gózd

Zespół zadaniowy ds. Planu Rozwoju Lokalnego został powołany zarządzeniem Wójta Gminy Gózd nr 46 A/2004 z dnia 30 czerwca 2004 r. W skład zespołu weszli:

- Adam Jabłoński – z-ca Wójta Gminy Gózd,
- Adam Siczek – Kierownik Referatu Budownictwa
- Danuta Hołuj – Podinspektor,
- Danuta Gregorczyk – Inspektor ds. obsługi Rady Gminy.

Harmonogram prac zespołu zadaniowego:

Data	Działanie
18 stycznia 2004r.	Odbyło się pierwsze spotkanie robocze w gabinecie Wójta Gminy Gózd, na temat opracowanych planów i programów, aby w przyszłości można było skorzystać ze środków pomocy z Unii Europejskiej.
08 luty 2004r.	Odbyło się posiedzenie Rady Gminy w Goździe, na którym odbyła się konsultacja planu gospodarki odpadami i planu rozwoju gminy.
07 marzec 2004r.	Odbyło się posiedzenie Komisji Rolnictwa, dokonano analiz SWOT.
28 maja 2004r.	Odbyło się wstępne posiedzenie zespołu złożonego z pracowników urzędu. Na posiedzeniu przydzielono zadania pracownikom aby zbierać informacje do planu rozwoju gminy.
19 czerwca 2004r.	Wójt Gminy Gózd, wyznaczył pełnomocnika ds. planu Rozwoju Lokalnego w osobie z-cy Wójta gminy Gózd. Tego dnia odbyło się też posiedzenie zespołu zadaniowego.
30 czerwiec 2004r.	Zarządzeniem Wójta Gminy Gózd powołano komisję ds. rozwoju lokalnego. Na sesji Rady dokonano konsultacji społecznej projektu planu rozwoju lokalnego. W konsultacji tej wzięli udział radni i sołtysi. W tym dniu odbyło się posiedzenie komisji do spraw rozwoju lokalnego. Podczas posiedzenia radni wnieśli uwagi do projektu rozwoju lokalnego, które zostały uwzględnione w projekcie planu rozwoju lokalnego.

2. Obszar i czas realizacji Planu Rozwoju Lokalnego.

Plan Rozwoju Lokalnego opracowany został dla gminy Gózd (województwo mazowieckie, powiat radomski). Plan obejmuje analizę stanu obecnego gminy w sferze społecznej, w sferze gospodarczej, w zakresie infrastruktury technicznej i stanu środowiska naturalnego oraz definiuje cele strategiczne (główne), cele operacyjne (pomocnicze) oraz programy realizacyjne w tych obszarach. Szczegółowy plan zadań opracowany został na lata 2004 – 2006, na lata 2007 – 2013 sporządzono zarys planu zadań.

3. Diagnoza sytuacji społeczno – gospodarczej gminy.

3.1. Informacje ogólne:

Gmina Gózd położona jest na Równinie Mazowieckiej w obrębie Wzniesień Południowo-Mazowieckich w południowej części województwa mazowieckiego. Od wschodu obszar gminy graniczy z Puszcza Kozienicką, a od zachodu z miastem Radom. Od północy obszar gminy przylega do terenów należących do gminy Jedlnia Letnisko. Gmina Gózd położona jest w centralnej części Polski przy drodze krajowej nr 12 o kierunku wschód - zachód, relacji Lublin - Łódź. Przez teren gminy Gózd przebiega granica wododziałów zlewni rzeki Iłżanki (20%) i Radomki (80%). Największe rzeki przepływające przez granice to Pacynka i Gzówka. Wiodącą funkcją gminy jest rolnictwo. Warunki do produkcji rolniczej są korzystne z uwagi na m.in.:

- położenie w strefie żywicielskiej Radomia,
- ukształtowane kierunki produkcji rolnej,
- dobre wyniki produkcji rolnej przy średnich warunkach naturalnych,
- rozwijający się rolniczy rynek hurtowy – Radomska Giełda Rolna.

Zagrożenia dla rozwoju gminy stanowią:

- średnio korzystne warunki naturalne do produkcji rolniczej,
- mało korzystna struktura obszarowa gospodarstw indywidualnych,
- nie wykształcony przemysł przetwórczy rolno – spożywczy,
- niedostatecznie wykształcona infrastruktura techniczna,
- ograniczenia rozwoju zabudowy mieszkaniowej w strefie niekorzystnego oddziaływania lotniska w Radomiu,
- brak bazy turystycznej.

Gmina Gózd zajmuje ok. 78 km², tj. 7776 ha, z czego 7471 ha stanowi własność osób fizycznych. Gmina zamieszkiwana jest przez 7823 mieszkańców (na dzień 31.12.2003 r.) Gęstość zaludnienia w gminie wynosi na 1km² wynosi 100 osób.

W skład gminy wchodzi 20 jednostek pomocniczych (sołectwa):

1. Budy Niemianowskie,
2. Czarny Lasek,
3. Drożanki,
4. Gózd,
5. Grzmucin,
6. Karszówka,
7. Klwatka,
8. Kłonów,
9. Kłonówek Kolonia,
10. Kłonówek Wieś,
11. Kiedrzyń,
12. Kuczki Kolonia,

13. Kuczki Wieś,
14. Lipiny,
15. Małęczyn Nowy,
16. Małęczyn Stary,
17. Niemianowice,
18. Piskornica,
19. Podgóra,
20. Wojsławice.

3.2. Demografia:

Sytuacja demograficzna i społeczna

W układzie osadniczym regionu miejscowość Gózd pełni rolę lokalnego ośrodka rozwoju funkcji obsługi ludności i rolnictwa obszaru swojej gminy cechującej się:

- korzystnym położeniem w ciągach dróg Radom – Gózd,
- ciągłością funkcji administracyjnej stopnia podstawowego i wyposażeniem w usługi podstawowe,
- bezpośrednim położeniem w zasięgu oddziaływania miasta Radomia,
- znaczną dynamiką rozwoju wzrostu potencjału produkcyjno – usługowego.

W Gminie Gózd występują pozytywne zjawiska demograficzne dodatni przyrost naturalny, dodatnie saldo migracji, co daje gminie szansę na intensywny rozwój.

Wzrost liczby mieszkańców w ostatnich latach przedstawia się następująco:

2000r. – 7680,

2001r. – 7692,

2002r. – 7723,

2003r. – 7823.

Struktura wiekowa mieszkańców gminy

WIEK	LICZBA MIESZKŃCÓW	WSKAŹNIK STRUKTURY W %
od 0-4 lat	504	6,5
od 5-14 lat	1460	18,6
od 15-29	2233	28,5
Od 30-59 lat	2528	32,3
Od 60-85	1098	14
RAZEM	7823	100

Źródło: Opracowanie na podstawie powszechnego spisu ludności w 2003 roku.

Wielkość populacji w wieku produkcyjnym i poprodukcyjnym.

W gminie w 20 sołectwach zamieszkuje 7823 osoby (wg stanu na dzień 31.12.2003) .

- w wieku przedprodukcyjnym pozostaje 2473 tj. 1258 mężczyzn i 1215 kobiet (mężczyzn i kobiet w wieku 0-17 lat),
- w wieku produkcyjnym (mężczyźni w wieku 18-64 lat; kobiety w wieku 18-59 lat;) pozostają 4365 osób tj. 2305 mężczyźni 2060 kobiet,
- w wieku mobilnym (mężczyźni i kobiety w wieku 18-44 lat) pozostaje ogółem 3143 osoby z czego 1609 mężczyzn 1534 kobiet,
- w wieku nie mobilnym (mężczyźni w wieku 45-65 lat; kobiety w wieku 45-59 lat) pozostaje ogółem 1221 osób w tym 696 mężczyzn 525 kobiet,
- w wieku produkcyjnym (mężczyźni w wieku 65 lat i więcej; kobiety w wieku 65 lat i więcej) pozostaje ogółem 983 osoby w tym 329 mężczyzn i 654 kobiety,

Na 100 osób w wieku produkcyjnym przypada ogółem 79 osób w wieku nieprodukcyjnym – dla mężczyzn ten wskaźnik wynosi 69 osób, dla kobiet 91.

Poziom wykształcenia:

Poziom wykształcenia ludności na terenie naszej gminy kształtuje się następująco:

- wykształconych ogółem 6156 osób, w tym 3050 mężczyzn i 3101 kobiet,
- wykształcenie wyższe posiada 191 osoby, w tym 67 mężczyzn i 124 kobiety. Wskaźnik struktury z wykształceniem wyższym do wykształconych ogółem wynosi 2,46%,
- wykształcenie policealne 68 osób w tym 13 mężczyzn i 55 kobiet. Wskaźnik struktury 0,86%,
- wykształcenie średnie ogółem 2065 osób w tym 801 mężczyzn i 1263 kobiety. Wskaźnik struktury 26,39%,
- wykształcenie zasadnicze zawodowe 1814 osób w tym 1023 mężczyzn i 791 kobiet. Wskaźnik struktury 23,18%,
- Wykształcenie podstawowe 2628 osób w tym 1395 mężczyzn i 1233 kobiety.
- Podstawowe nieukończone i bez wykształcenia szkolnego 421 osób w tym 143 mężczyzn i 277 kobiet.

Poziom bezrobocia

Na terenie Gminy Gózd na koniec IV kwartału 2003 roku odnotowano 1162 osoby bezrobotne w tym 585 kobiet i 577 mężczyzn.

Struktura bezrobotnych mieszkańców gminy na koniec IV kwartału przedstawia się następująco:

- z prawem do zasiłku dla bezrobotnych – 198,

- bez prawa do zasiłku – 194 ,
- zwolnieni z przyczyn dotyczących zakładu pracy – 748,
- poprzednio pracujący – 888,
- dotychczas niepracujący – 274,
- niepełnosprawni – 11,
- absolwenci – 40.

Bezrobotni wg poziomu wieku:

- 18-24 lat – 291,
- 25-34 lat – 365,
- 35-44 lat – 298,
- 45-54 lat – 186.

Bezrobotni wg poziomu wykształcenia:

- wyższe – 23,
- policealne i średnie zawodowe – 176,
- ogólnokształcące – 32,
- zasadnicze – 465,
- gimnazjalne i poniżej – 464.

3.3 Sfera społeczna

Warunki i jakość życia mieszkańców oraz poziom bezpieczeństwa.

Gmina Gózd jest gminą rolniczą. Od 01.01.2000r. jest uznawana za gminę zagrożoną szczególnie wysokim bezrobociem strukturalnym. Brakuje ofert pracy i możliwości zatrudniania wobec czego pogarsza się jakość życia mieszkańców gminy. Wzrasta liczba bezrobotnych bez prawa do zasiłku i pozostających bez pracy powyżej 24 miesiące. Spada również opłacalność pracy w rolnictwie. Wiele rodzin samodzielnie nie jest w stanie zapewnić swoim bliskim warunków do egzystencji. Zwracają się więc o pomoc i wsparcie do tutejszego ośrodka pomocy społecznej. Z pomocy GOPS korzystają przede wszystkim rodziny wielodzietne, niepełne, patologiczne, osoby przewlekle chore, niepełnosprawne, długotrwale bezrobotne. W ubiegłym roku z pomocy skorzystano 409 rodzin o liczbie osób w tych rodzin 1925.

Określenie grup społecznych wymagających wsparcia.

Wzrost liczby osób oczekujących wsparcia spełniających ustawowo kryteria do przyznania pomocy nie idzie w parze ze wzrostem środków finansowych na jej udzielanie. Corocznie zmniejszana jest dotacja

celowa na realizację świadczeń z pomocy społecznej wobec czego udzielana pomoc nie zaspokaja potrzeb i oczekiwań zgłaszających się rodzin.

Poziom bezpieczeństwa

Na terenie gminy działa jeden Komisariat Policji. Do Urzędu Gminy nie docierają sygnały budzące niepokój i strach wśród mieszkańców. Ochronę przeciwpożarową zabezpiecza 7 jednostek OSP, mieszczących się w następujących miejscowościach: Gózd, Kuczki, Kłonówek, Kłonów, Grzmucin, Kiedrzyń, Klwatka. W jednostkach zrzeszonych jest ok. 200 czynnych gotowych do niesienia pomocy w sytuacjach zagrożeń życia ludzkiego i mienia. Jednostki te wyposażone są w sprzęt ratowniczo-gaśniczy: 6 samochodów bojowych, motopompy, podstawowe wyposażenie strażackie oraz hydranty pożarnicze (w związku z wodociągowaniem terenu gminy).

Sfera społeczna

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • Dobrze rozwinięta baza oświatowa, • Dobrze ukształtowana sieć osadnicza, • Ośrodek Zdrowia i apteka na terenie gminy, • Świetlice w poszczególnych sołectwach, • Aktywni mieszkańcy. 	<ul style="list-style-type: none"> • Stosunkowo niski poziom, • Brak miejsc pracy, • Zły stan techniczny części budynków użyteczności publicznej.
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • Środki zewnętrzne na realizację inwestycji, • Środki zewnętrzne na rozwijanie „zasobów ludzkich”, • Pozyskiwanie inwestorów. 	<ul style="list-style-type: none"> • Starzenie się społeczeństwa, • Rosnące bezrobocie, • Patologie społeczne.

Oświata i kultura.

Edukacja młodzieży na terenie Gminy Gózd realizowana jest :

1. Publicznym Gimnazjum w Goździe,
2. Publicznej szkole podstawowej w Goździe,
3. Publicznej szkole podstawowej w Kuczkach,
4. Publicznej szkole podstawowej w Podgórzu,
5. Publicznej szkole podstawowej w Kłonówku,
6. Publicznej szkole podstawowej w Klwatce,
7. Publicznej szkole podstawowej w Małęczynie.

Funkcję upowszechniania kultury na terenie gminy prowadzi gminna Biblioteka Publiczna w Goździe.

Na terenie Gminy Gózd działają świetlice, z których chętnie korzystają dzieci i młodzież.

Na podstawie analizy stanu istniejącego zasobów środowiska kulturowego na terenie gminy ustala się, że kierunki działań w zakresie ochrony wartości kulturowych oraz kształtowanie optymalnej struktury

przestrzennej gminy z udziałem tych wartości i ich ekspozycji polegać mają na łączeniu elementów krajobrazu naturalnego i elementów krajobrazu historycznego w jedną, zintegrowaną całość. Ochrona i racjonalne kształtowanie środowiska kulturowego winny być rozpatrywane nierozłącznie z ochroną i kształtowaniem środowiska przyrodniczego.

Najważniejsze cele w zakresie ochrony środowiska kulturowego To:

- zachowanie istniejących wartości,
- rewaloryzacja istniejących obiektów i zespołów zabytkowych,
- renaturalizacja obszarów otwartych,
- objęcie ochroną prawną obiektów i zespołów zabytkowych,
- objęcie ochroną prawną najcenniejszych obszarów otwartych,
- podniesienie atrakcyjności gminy poprzez wydobycie zaakcentowanie jej walorów kulturowych.

3.4. Strefa gospodarcza

Struktura podstawowych branż działalności gospodarczej.

Obszar gminy Gózd funkcjonalnie i przestrzennie związany jest z Radomiem, a tereny i sołectwa: Klwatka, Kiedrzyń, Gózd i inne położone wzdłuż trasy Radom-Lublin stanowią obszar zurbanizowany leżący w bezpośredniej strefie miasta Radomia. Potencjał gospodarczy (produkcyjny oraz usługowy) w gminie to 219 jednostek prowadzących działalność gospodarczą. Przyrost kształtuje się następująco: w latach 2001-2002 ze 140 do 194, a w latach 2003-2004 ze 194 do 219.

Do największych zakładów na terenie gminy zliczać należy:

- „Rybex”-Zakład przetwórstwa rybnego,
- „Agata”-Zakład produkcji systemów odwadniających,
- Piekarnia-produkcja i sprzedaż pieczywa tradycyjnego,
- Garbarnia-produkcja skór i wyrobów ze skóry
- Obecnie trwa organizacja firmy „RENOMA”, która będzie zatrudniać około 20 pracowników

Należy również tu wliczyć mniejsze zakłady, które charakteryzuje ich ilość, to między innymi:

- 11 zakładów zajmujących się szyciem i handlem odzieży skórzanej,
- 6 zakładów szycia odzieży lekkiej,
- 8 zakładów produkcji i obróbki części metalowych.

Usługi związane z motoryzacją:

- transportowe 4 działalności,
- transportowe 3 działalności,
- dwie stacje paliw płynnych,

- trzy stacje paliw gazowych.

Handel Hurtowy zaopatrujący produkcję rolną:

- dwa składy materiałów budowlanych,
- cztery składy opału.

Pozostała działalność to Usługi i handel w szerokim zakresie.

Najwięksi pracodawcy.

Główni pracodawcy związani są z wymienionymi wcześniej zakładami pracy. Nie oferują oni znacznych ilości stanowisk do pracy. Znaczną część stanowią działalności jednoosobowe, które nie planują zatrudniać dodatkowych osób.

Ilość osób zatrudnionych w danych sektorach (w przybliżeniu).

Wielkość zatrudnienia w poszczególnych zakładach oscyluje w granicach 10-35 osób, zależy od wielkości zakładu. Trzeba tu zaznaczyć, że nie wszyscy zatrudnieni w tych zakładach pochodzą z terenu naszej gminy.

Rolnictwo

W gminie Gózd funkcjonuje 1829 indywidualnych gospodarstw rolnych. Przewaga gleb lekkich IV, V i VI klasy decyduje o strukturze zasiewów, w której dominują: żyto, pszenica, ziemniaki, owies i kukurydza.

. Użytkowanie gruntów w badanej gminie przedstawia poniższa tabela:

Gminy	Powierzchnia ogólna gruntów	Użytki rolne					Lasy i grunty Leśne	Pozostałe grunty.
		Razem	Grunty orne	Sady	Łąki	Pastwiska trwałe		
W hektarach								
Gózd	7776 100%	6657 85,61%	5695 73,25%	97 1,25%	578 7,43%	286 7,43%	646 8,31%	473 6,08%

Wielkość i struktura użytków w badanej gminie, w indywidualnych gospodarstwach rolnych.

Grupy obszarowe	Gmina Gózd	
	Ogółem	5869
Od 1 – 1,99 ha	270	4,64%
Od 2 – 4,99 ha	1407	23,98%
Od 5 – 6,99ha	1313	22,37%
Od 7 – 9,99 ha	1509	25,71%
Od 10 – 14,99ha	1131	19,27%
15 i więcej	239	4,07%